

De underjordiske på Bornholm

Udarbejdet af Trine Ferdinand, KP

Målgruppe: 5.-10. klasse

De underjordiske på Bornholm

Beskrivelse

DR Podcastserie 5 episoder.

Bor der overnaturlige væsener i den danske natur? Det troede man engang - og nogle tror stadig. Sæt dig i bilen sammen med Karen Straarup og Sandra Mia Susgaard, når de kører ud i landet på jagt efter sagnfolket. Tag med på kirkegården, i mosen og i skoven efter mørkets frembrud. Og tag med på besøg hos dem, der stadig fortæller sagnene, som har mødt det overnaturlige, og som har kendt elverpigerne, Åmanden og Helhesten, siden de var børn.

Sandra Mia og Karen er sejlet til Bornholm på jagt efter De Underjordiske, en slags trolde. På øen møder de Conny, der kan fortælle at De Underjordiske faktisk findes - for hun har mødt dem.

Pædagogisk note

I denne podcastepisode undersøger to værter/journalister folkesagnet om 'de underjordiske' på Bornholm. Værterne besøger først Conny i Almindingen, som både selv har mødt de underjordiske og er en slags ekspert på dem. Dernæst forsøger værterne forgæves selv at møde de underjordiske en mørk regnfuld aften. Til sidst interviewer de forfatteren Dennis Gade Kofoed, om hvordan han bruger pointer fra de gamle folketro i hans romaner, og hvorfor de stadig er relevante for mennesker i dag.

Eleverne kan i mindre grupper undersøge podcastens indhold og virkemidler nærmere ved at samtale om de spørgsmål og aktiviteter som er i kapitelsættet.

Inden da lægges der bl.a. op til, at de bruger AI-billedgenerator til at skabe en visuel afbildning af en underjordisk. De kan fx blive Skolechatgpt til det. Alternativt kan I lave den opgave i fællesskab i klassen på storskærm, hvor du som lærer er logget ind på en AI-billedgenerator fx Dall-E.

Podcasten her fungerer virkelig godt som en slags modeltekst for elevernes egen podcastproduktion om lokale sagn, myter eller røverhistorier fra deres eget lokalområde. Måske I kan få en fra jeres lokalhistoriske forening til at fortælle om dem. Til sidst i kapitelsættet omtales en større opgave, hvor gruppen skal producere et kort podcast indslag om et lokalt sagn. (Max 5 min)

Når I har indsamlet et par lokale fortællinger, så kan gruppen som skal lave et kort podcastindslag om en af fortællinger. De kan fordele rollerne i mellem sig og tage ud på et sted i lokalområdet og optage indslaget som et slags reportage, hvor hver elev spiller en rolle. Eleverne kan bruge deres mobiltelefoner til at optage og redigere lyden med. Lad bare eleverne selv vælge hvilke apps de vil bruge.

Rollerne kan være:

- værter (der samtaler, interviewer andre og forsøger at møde væsenet)
- et vidne (en som selv har mødt væsenet)
- en ekspert (fx en lokalhistoriker, som kan forklare noget om baggrunden for sagnet og hvorfor mon vi har troet på det)
- 'en tænker' (sætter det i perspektiv til i dag)

Alle i gruppen skal alle tage ansvar for, at alle er klædt på til at spille deres rolle.

Podcasten har såkaldt 'tematisk musik', som er dens særlige kendetegn. Den tematiske musik lægger en grundstemning, der gentages mange gange undervejs og påvirker vores helhedsoplevelse. Det tematiske knytter sig til podcastens tema og budskab. I kapitelsættet skal eleverne forholde sig til hvilken grundstemning den tematiske musik udtrykker, og hvordan den passer til temaet om ville genoplive vores gamle fortællinger om sagnfolk.

Under sammenhæng finder I spillet "Monsterkrig", som kan pirre nysgerrigheden og give eleverne lyst til at vide mere om andre sagnvæsener. Under links kan I finde mere info om, hvilken funktion disse sagn havde i samtiden, hvordan folkemindesamler Ewald Tang Kristensen sikrede historierne for eftertiden, og hvorfor skolen endte med at tage livet af dem.

Kapiteloversigt og kapitelindhold

Kapitelsæt: Undersøg podcasten som modeltekst for jeres produktion

01: Intro til podcastserien

00:00:06

Podcastens hvad, hvad og hvorfor introduceres.

Hvorfor er det overhovedet interessant at undersøge datidens sagn og mystiske væsener, som vi troede på for bare 100 år siden? Hvem er værterne i podcasten og hvad er det, de vil undersøge?

Scenariet introduceres: De to studieværter tager ud og undersøger om de mystiske væsener fra gamle folkesagn, stadig findes og om de stadig er relevante for os i dag.

Hvad tænker I om deres mission?

-
- 02: Tematisk musik** 00:01:09
Podcasten har såkaldt 'tematisk musik', som er dens særlige kendetegn. Den tematiske musik lægger en grundstemning, der gentages mange gange undervejs og påvirker vores helhedsoplevelse. Det tematiske knytter an til podcastens tema og budskab. Hvilken grundstemning udtrykker den tematiske musik i denne podcast? Hvordan passer den til temaet om ville genopfinde vores gamle fortællinger om sagnfolk?
- 03: Intro til Sagnvæsener på Bornholm** 00:01:23
Studieværterne introducerer podcast-episodens tema om de underjordiske på Bornholm. Hvad siger man om de underjordiske?
- 04: Almindingen på Bornholm** 00:02:33
Undersøg hvad Almindingen på Bornholm er?
Hvorfor kender alle mon Connie i skoven og ikke i en opgang?
- 05: Mødet med Connie, som tror på 'de underjordiske'** 00:04:19
Hvordan ved Connie noget om de
Hvordan ser de underjordiske ud? Hvor kan man møde de underjordiske? Brug Connies beskrivelse af dem og deres levested til enten at skabe et billede af dem med kunstig intelligens. Brug ordene til at prompte en AI-billedgenerator, der kan omdanne ord til et billede. Hvorfor, mener Connie, at de underjordiske eksisterer? Hvad skal der til for, at vi kan se dem?
- 06: Connie fortæller om sit møde med en underjordisk** 00:07:02
Undersøg hvordan Ekkodalen og Svenskebækken på Bornholm ser ud?
Hvilket tidspunkt på dagen og året møder Connie den lille underjordiske mand?
Hvordan beskriver Connie en lyd, hun hører, da hun møder den underjordiske mand? Find på en lyd, som kunne være den Connie hørte.
Hvad beder den underjordiske mand Connie om at gøre?
- 07: Hvorfor genfortælle de gamle sagn?** 00:11:12
Hvorfor genfortæller værterne og Connie egentlig de glemte fortællinger fra 'den uoplyste tid'?
Hvad er deres forklaring på, at folk tror på denne slags fortællinger?
- 08: Fordomme om folk, der tror** 00:14:05
Hvilke fordomme havde værten om mennesker som Connie, der tror på fortællinger som den om de underjordiske?
Hvad tænker I om fortællinger, som disse, og mennesker der tror på dem?
- 09: Værterne forsøger at møde de underjordiske** 00:14:44
- 10: Gamle fortællinger om de underjordiske** 00:17:00
Hvordan har mennesker og de underjordiske sameksisteret?
Hvad drejer fortællingen om 'skiftningen' sig om? Hvilken funktion har den fortælling mon haft tidligere?
- 11: Værterne forsøger at møde med de underjordiske - fortsat** 00:23:47
Hvordan går det med værternes forsøg på at møde de underjordiske? Hvorfor tror værter at de mislykkedes? Hvad tænker I?
- 12: Hvad kan vi bruge fortællingerne til i dag?** 00:26:28
Værterne møder Dennis Gade Kofoed, som er forfatter og bornholmer. Han genopliver fortællinger ved at bruge budskaberne fra dem i hans romaner.
De underjordiske væsener har været både dømmende og hjælpende overfor folk på øen - som en slags guder. Fortællinger er opstået i en tid med knaphed. Hvad er moderne menneskers forhold til knaphed? Hvor kan I se eksempler på at dyder som sparsommelighed er ved at vende tilbage i vores moderne tid? Hvad er jeres forhold til knaphed og sparsommelighed?
-

13: Opgave: Producer et podcastindslag om et lokalt sagn**00:34:52**

Som inspiration til at producere jeres eget podcastindslag om et lokalt sagn eller røverhistorie, kan I tale sammen om hvem der har hvilke roller i denne podcast og deres betydning for lytterens oplevelse:

Vidner - nogen der selv har oplevet det.

Ekspert - nogen der ved meget om det. Tænker - Sætter det i perspektiv fx til i dag.

Værter - undersøger, interviewer, oplever.

I skal nu finde et lokalt sagn og planlægge at producere et podcast indslag om det. I skal fordele rollerne imellem jer. I er alle ansvarlige for, at alle kan udfylde deres rolle. Brug gerne denne podcasts tematiske musik og sæt ind i jeres podcast - eller skab noget nyt selv!